

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΟΡΙΝΝΑ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΧΡΗΣΤΟΥ Σ. ΧΙΩΤΟΥ

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Η «ΕΠΤΑΝΗΣΟΣ»

ΧΡΗΣΤΟΥ Σ. ΧΙΩΤΟΥ

1877 — 1878

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΩΦΟΡΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΑΙ. 5341.45.0019

KORINNA

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

ΧΡΗΣΤΟΥ Σ. ΧΙΩΤΟΥ

ΕΤΟΣ Γ'.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1878

ΦΥΛΛ. ΙΒ'.

ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΣ ΠΟΛΙΤΕΥΟΜΕΝΟΝ

Ο Σωκράτης ἦτο φιλόπατρις, ὅχι μόνον μέχρι λόγων, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ὅπλων, . . ὁ φιλόσοφος ἐπολέμησεν ἐν Ποτιδαίᾳ· ἀλλὰ καὶ μέχρις ἀνταρσίας κατὰ τῆς τυραννίδος. . . ἐπὶ τῶν Τριάκοντα, ἀπέσπασεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν στρατιωτῶν πολίτην τινὰ ἀδίκως ἀπαγόμενον· σπανίως δὲ ἀνεμίχθη εἰς τὰ πράγματα, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ μορφώῃ ἀρχοντίας, ὅχι δὲ καὶ νὰ ἄρῃ αὐτός. Διὰ τοῦτο, ἰχνηλατῶν ἀείποτε πᾶσαν ψυχὴν παρέχουσαν χρηστὰς ἐλπίδας ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας, ἐπέπληττε μὲν τὰς δειλὰς, ἀνεχαίτιζε δὲ τὰς προπετεῖς καὶ ἀνικάνους, καὶ εἰς τὰς ἀγνοούσας τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀξίαν ἀπεκάλυπτε ταύτην.

Ἐπὶ τοῦ πολέμου πρὸς Βοιωτοὺς, οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον πάθει δύο ἥττας, μετὰ τὰς ὁποίας ὁ μὲν στρατός περιήλθεν εἰς ἀπείθειαν, ἡ δὲ πόλις εἰς ἀθυμίαν. Ὑπῆρχε χρεια στρατιγγοῦ τινος ἱκανοῦ νὰ ἐμπνεύσῃ νέον θάρρος· ὡς τοιοῦτον ὁ Σωκράτης ἐστοχάσθη ἄνδρα τινά, τοῦ ὁποίου καὶ μόνον τὸ ὄνομα ἀπετέλει δύναμιν· ἄνδρα καὶ γενναῖον, καὶ στρατηγικὸν, ἀλλ' ὅστις ὅμως, ὑπὸ τὸν ὄγκον τῆς μεγάλης πατρικῆς αὐτοῦ δόξης, ἀπέχετο τῶν δημοσίων πραγμάτων, καὶ τοσοῦτον εἶχεν ἀπελπισθῇ περὶ τῶν Ἀθηναίων, ὥστε ἠτιολόγει τὴν ἀποχὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀθυμίας τῶν οὕτως ἦτο Περικλῆς ὁ υἱὸς τοῦ Περικλέους. Τὸν περιμένει ὁ Σωκράτης εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ πορεύεται πλυσίον του.

—Περικλείς, τὸν λέγει, φρονεῖς ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ὀρμῶνται ὑπὲρ εὐδοξίας καὶ πατρίδος, ὅσοι καὶ οἱ Βοιωτοί;

—Πιστεύω ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶναι κατώτεροι.

—Περὶ δὲ πατραγαθίων, φρονεῖς ὅτι ἄλλοι παρὰ τοὺς Ἀθηναίους ἔχουσι ν' ἀπκριθῇσιν μετ' αὐτοῦ ἢ πλείονος;

—Ὁχι, Περικλείς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

—Τοῦτο δὲ δὲν θεωρεῖς ἱκανὸν νὰ φιλοτιμήσῃ αὐτοὺς καὶ νὰ προτρέψῃ εἰς ἀρετὴν καὶ εἰς ἀνδρίαν;

—Ταῦτα πάντα, ὦ Σώκρατες, εἶναι ἀληθῆ· ἀλλὰ βλέπεις ὅτι, ἀφ' οὗ ἐγένετο ἡ ἐν Λεβαδείᾳ συμφορὰ τῶν χιλίων μετὰ τοῦ Τολμίδου, καὶ ἡ τῶν μεθ' Ἱπποκράτους περὶ τὸ Δῆλιον, ἐταπεινώθη μὲν τόσον ἡ τῶν Ἀθηναίων δόξα ὥς πρὸς τοὺς Θηβαίους, ἐπῆρθη δὲ τὸ φρόνημα τῶν Θηβαίων ὥς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε οὗτοι, οἱ πρότερον πορθοῦντες τὴν Βοιωτίαν, ὅτε οἱ Βοιωτοὶ ἔμενον μόνοι, φοβοῦνται σήμερον μήπως οἱ Βοιωτοὶ κατερημώσωσι τὴν Ἀττικὴν.

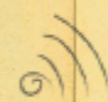
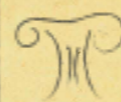
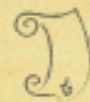
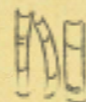
—Ἀλλ' ἐγὼ τώρα μάλιστα, εἶπε, νομίζω τὸν καιρὸν εὐθετον, ἐπειδὴ ὁ φόβος θὰ καθίστα αὐτοὺς προσεκτικωτέρους καὶ εὐπειθεστέρους, ἐὰν μάλιστα ἤρχεν αὐτῶν ἄξιός τις ἀνὴρ· ἐνῷ τὸ θάρρος πολλάκις γεννᾷ ῥαθυμίαν καὶ ἀπείθειαν.

—Δεδόσθω, ὑπέλαβεν ὁ Περικλῆς, ὅτι πείθονται· ἀλλὰ πῶς θὰ ἡδυνάτῃ τις καὶ νὰ τοὺς προτρέψῃ εἰς τὴν ἀρχαίαν εὐλειαν καὶ ἀρετὴν;

—Πῶς; ἐὰν ἐλέγομεν εἰς αὐτοὺς, ἰδοὺ τὸ κτήμα ἐκεῖνο, τὸ εὐρισκόμενον εἰς ἀλλοτριᾶς χειρὸς σήμερον, εἶναι κτήμα ὑμῶν πατρικόν, τὸ ὅποιον πρέπει ν' ἀντιποιηθῇτε! Δὲν θὰ τοὺς ἐξωρῶμεν οὕτω πρὸς ἀπάτησιν αὐτοῦ τοῦ κτήματος; Ὁμοίως καὶ περὶ τῆς προγονικῆς ἀρετῆς, ἐὰν τοὺς παραστήσωμεν ὅτι εἰς αὐτοὺς προσήκει, καὶ ὅτι ἐπιμελούμενοι αὐτῆς ἔσονται ἀριστοὶ πάντων, ἀφ' οὗτως θὰ πρωτεύσωσι. Δοκίμασον νὰ τοὺς ὑπενθυμίῃς, Περικλείς, τὰς ἀνδραγαθίας τῶν πατέρων αὐτῶν, ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων· νὰ τοὺς ἀφηγηθῇς τὴν ἱστορίαν τῶν, τὸν Κέρκωπα, τὸν πόλεμον τὸν ἐπὶ Ἡρακλειδῶν· ἐπειτα δὲ καὶ ὅσα ὕστερον οἱ ἐκείνων ἀπόγονοι, ὀλίγον δὲ πρὸ ἡμῶν γεγονότες, ἐπραξάν μόνοι πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης. . .

—Σὲ ἀκούω, ὦ Σώκρατες, καὶ θαυμάζω πῶς σήμερον τόσον ἐξεκλίναμεν.

—Ἐγὼ στοχάζομαι, ἀπεκρίθη ὁ Σωκράτης, ὅτι συνέβη ἡμῖν ὅ,τι συμβαίνει εἰς τινὰς ἀθλητάς, οὔτινες,

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΝ ΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ἐπειδὴ ὑπὲρ πολλοῦ; ἤριστευσαν, καταρθώσαντες ἐγένοντο κατώτεροι τῶν ἀντιπάλων... Ἀλλὰ μὴ ἀπελπίζου, ὦ Περικλεις, μὴ νόμιζε δὲ τὸ νόσημα τοῦτο τῶν Ἀθηναίων εἶναι ἀθεράπευτον. Δὲν βλέπεις πόσον εὐτάκτως φέρονται εἰς τὰ ναυτικά; Ἡ δὲ βουλὴ τοῦ Ἀρείου Πάγου μὴ δὲν διορίζεται ἐκ τῶν δοκίμων πολιτῶν; Εἰς τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας, δὲν τοὺς παρατηρεῖς πῶς ὑπυκούουσιν εἰς τοὺς ἐπιστάτας, καὶ πῶς οὐδενὸς κατώτερον ὑπερετοῦσι τοὺς διδασκάλους εἰς τοὺς χορούς; (Δαλεῖ ὁ Σωκράτης ἐνταῦθα ὡς πατὴρ περὶ τέκνων, οὐδὲν αὐτῶν ἀμελῶν.) Διατί; διότι καλῶς ἐδιδάσκονται. Ἄν ἐπίσης καλῶς ὠδηγοῦντο καὶ εἰς τὰ στρατιωτικά; Ἄν οἱ ἄρχοντες αὐτῶν εἰς τὸ πεδὶον τῆς μάχης δὲν ἦσαν ἄνθρωποι ἀνίκανοι, ἀμαθεῖς καὶ στρατηγοῦντες αὐτοσχεδίως, ἄλλως θὰ εἶχον τὰ πράγματα. Σὲ ὅμως δὲν θεωρῶ ὡς τοιοῦτον· σὺ, ὦ Περικλεις, δύνασαι νὰ εἴπῃς πότε ἤρχισες νὰ στρατηγήῃς; ἢ νὰ γυμνάζῃσαι. Μάλιστα δὲ φρονῶ, ὅτι παραλαβὼν διασώζεις καὶ ἐκ τῶν πατρικῶν στρατηγημάτων πολλὰ, καὶ πανταχόθεν ἄλλα τοιαῦτα συνέλεξας, μεριμνῶν μὴ ἀγνοῇς τι τῶν εἰς στρατηγίαν ὠφελίμων. Πέποιθα ὅτι ζητεῖς πάντοτε τοὺς εἰδήμονας τῶν τοιοῦτων, καὶ οὕτως δώρων ἢ χαρίτων φείδεσαι, ὅπως μάθῃς παρ' αὐτῶν ὅσα ἀγνοεῖς, καὶ ὅπως ἀγαθοῦς συνεργοὺς ἔχῃς.

Καὶ ὁ Περικλῆς ἀπεκρίθη·

— Καταλαμβάνω, Σώκратες, ὅτι λέγεις ταῦτα, ὅχι διότι μὲ νομίζεις ἐπιμελούμενον τούτων, ἀλλ' ἵνα μὲ διδάξῃς ὅτι ὁ μέλλων νὰ στρατηγήῃ πρέπει ταῦτα πάντα νὰ ἐπιμελῇται. Ἀλλ' ὅμως ὁμολογῶ καὶ ἐγὼ ταῦτα μετὰ σοῦ.

— Ὁμολογεῖς; . . ἐπιχειρεῖ λοιπὸν, ὦ ἄριστε γυνῶνι σευτὸν ἐπιχειρεῖ τὴν σωτηρίαν τὴν κοινὴν ἐπειδὴ, ἂν μὲν κατορθώσῃ τι, καὶ σεαυτὸν θὰ τιμήσῃ καὶ τὴν πατρίδα θὰ ὠφελήσῃ· ἂν δὲ κατὰ τι ἀδυνατήσῃ, οὕτε τὴν πόλιν θὰ βλάψῃς, οὕτε θὰ κατασχῇς ποτὲ σεαυτὸν. ¹

Ο ΡΟΥΣΣΩ.

Δὲν προτιθέμεθα ἢ συντόμως καὶ ξηρῶς νὰ σχηματίσωμεν τὰς γενικωτέρας φάσεις τοῦ βίου τοῦ εὐγλωττοτάτου λογογράφου τοῦ ΙΗ', αἰῶνος. Τοῦ ἰδιοτρόπου αὐτοῦ βίου τὰ μεστὰ ἐνδιαφέροντος ἐπισόδια καὶ αἱ πολλαχοῦ παραδόξοι θεωρίαι ἤθελον ἀποτελέσει περισπούδαστον θέμα ἐκτεταμένης συγγραφῆς, διότι ὁ περιώνυμος οὗτος ἀνὴρ, εἰ καὶ μηδενίᾳ τυχῶν παιδείας συστηματικῆς, κατάρθωσε ν' ἀνέλθῃ τὰς ἀροτάτας τῆς ἐπιστήμης βιβλίδας καὶ νὰ καταστήσῃ κρῆτος καὶ διαπρύσιος αὐτῆς μύτης· πρῶτος δ' εὐτόλμως ἀποκόψας τῶν προλήψεων τὰς δηλητηριαζού-

¹ Ἀπεσπάσθη ἐξ ἄρθρου τινὸς τοῦ κ. Ι. Ἰσιδωρίδου Σκυλλιστῆ ἐπιγραφόμενου, Σ ω κ ρ α τ ι κ ῆ Ἀ μ β ρ ο σ ῖ α.

σας τὰς κοινωνίας, στερεὰς ρίζας καὶ πλῆξας τοῦ ψεύδους τὸ φάσμα, ἐγένετο δημιουργὸς νέας ἠθικῆς καταστάσεως καὶ πνευματικῆς προόδου, προσβαλὼν ἀνηλεῶς τὰ ἐλαττώματα τοῦ αἰῶνος καὶ εἰσρηγνῆς γενόμενος τοῦ ἀθανάτου ἔργου τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀνεῖ τοῦ Ρουσσὸ τῶν εὐγλωττῶν λόγων, τῆς γλαφυρᾶς γραφίδος τοῦ Μοντεσκίου καὶ τοῦ Βολταίρου τῶν σαρκασμῶν, δυσχερῶς θὰ συναντήσῃς τοῦ σκότους τὰ βέλη καὶ ἐπιτυχάνετο τῆς ἀληθείας ὁ θράικμος.

Ὁ Ἰωάννης Ρουσσὸς, ἐγεννήθη ἐν Γενεύῃ τῷ 1712 ἐκ πατρὸς ὥρολογιοποιοῦ ἐπιμελετημένης ἀνατροφῆς· οὐδόλως ἔτυχεν ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ ἀνεγνω μυθιστορημάτων τινα καὶ ἐμελέτησε τοὺς βίους τοῦ Πλουτάρχου· τοσαύτην δὲ περιπάθειαν πρὸς τοὺς ἐδείξεν, ὥστε πάντοτε ὑπερηγάπα καὶ προέκρινε παντὸς ἐταίρου βιβλίου.

Πτωχὸς ὢν, ἠναγκάσθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν δικαστικοῦ τινος γραμματέως, ὡς βοκλὸς, ἀλλ' ἀπεπέμφθη μετ' οὐ πολὺ προσήλθε παρὰ τινι γλύπτῃ ὡς μαθητευόμενος, ἀλλὰ μικρὸν πρῆμεινε, διότι τὸ φύσει τοῦ φρονήματος ἀνεξάρτητον, τὸ ὑπερήφανον τοῦ χαρακτῆρος καὶ ὁ ὑψηλὸς προορισμὸς, εἰς ἄλλα αὐτὸν ἐκάλουν.

Ἡ κυρία Worens, πλουσία καὶ ἐνάρτος γυνὴ, ἐπροστάτευσεν τὸν εὐφυῆ νέον, ὥσπερ μήτηρ αὐτὴ ἠνάγκασεν αὐτὸν ἢ ν' ἀπομόσῃ τὸ πρετεσταντικὸν θρησκευμα.

Κατοχὸς τῆς μουσικῆς ἀπῆλθε τὸ 1732 εἰς Παρισίους, ὅπως μετέλθῃ τὸ ἔργον τοῦτο ἀλλ' ἐν ἀπορίᾳ εὗρεθαι καὶ στενοχωρεῖσθαι κατέφυγε παρὰ τῇ ἀγαθῇ αὐτοῦ προστάτιδι. Ἡ κ. Worens ἐπετοχε νὰ προσλάβῃ αὐτὸν δικαστῆς τις ἐν Λυὼν παιδαγωγὸν παραμείνας ἐκεῖ ὁ Ρουσσὸς ἐν μόνον ἔτος, ἀπῆρχετο εἰς Παρισίους πλήρης ἐλπίδων ὡς ἐπινοήσας μέθοδον νέαν διαχαράξεως τῶν μουσικῶν χαρακτῆρων· ἀλλ' αἱ ἐλπίδες διεψεύσθησαν, καὶ ὁ Ρουσσὸς εὗρεθαι ἐν στενοχωρίᾳ.

Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας ἐν Βενετίᾳ Montaignu προσέλαβεν αὐτὸν γραμματέα· δὲν ἐβράδυνεν ὅμως ὁ ἀκατάστατος νεανὴς ν' ἀπέλθῃ, καὶ μεταβὰς εἰς Παρισίους εἰργάζετο παρὰ τινι ἐνοικιαστῇ τῶν δημοσίων φέρων τότε ἐσχιστῇ μετὰ κόρης τινος Τερέζης, ὑπαρετρίδας ἐν ξενοδοχείῳ, ἢ κατόπιν ἐνυμφεύθη.

Ὁ Ρουσσὸς ἀνταρτίζεται εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον ἀπὸ τοῦ 1749· ἐπὶ ζητήματος τεθέντος ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας· ἢ πρόδοος τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν συντελεῖ εἰς διαφθοράν ἢ βελτιοῦσιν τῶν ἡθῶν; ἢ ἔγραψε λαμπρὰν διατριβὴν τασσόμενος κατὰ τῆς προόδου τῆς τέχνης, ὡς παραφθειρούσης τὴν ἀρετὴν. Καταλιπὼν δὲ καὶ τὸν προϊστάμενον αὐτοῦ τοῦτον, ὅπως ζῇ ἀνεξάρτητος, ἀπεφάσισε νὰ ζῇ ἀντιγράφων μουσικὰ δελτία καὶ ἀφιερῶν τὰς ὥρας τῆς σχολῆς εἰς ποικίλας μελέτας.

Τότε (1752) ἐδημοσίευσεν τὸν «Μάντιν τοῦ χωρίου», ἔργον μεγάλης τυχὸν ἐπιτυχίας· τὰς «Ἐπιστολάς ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς μουσικῆς», αἵτινες μέγαλιν προὔξινον ἐντύπωσιν τὴν κωμῶδιαν «Νάρκισσον» καὶ σπουδαίαν διατριβὴν ἐπὶ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ θέματος «Περὶ τῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ἀνισότητος».

Τότε ἐνόμισεν καλὸν νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐν Γενεύῃ ὑπεδέχθησαν τὸν περιφανῆ συγγραφέα μετὰ πολλῶν τιμῶν· ἐπανῆλθε δὲ εἰς τὸν Καλβινισμόν, ὅπως λάβῃ τὸν τίτλον «πολίτου τῆς δημοκρατίας».

Ἐν τῇ μεμονομένη κοιλάδι τοῦ Montmorency, ἔνθα ἐφιλοξένησε αὐτὸν ἡ κ. Epinay συνέγραψεν ὁ Ρουσσὸς τὰ τρία ἀξιόλογα συγγράμματα τὴν «Βλοῦσιαν», τὸν «Αἰμύλιον» καὶ τὸ «Κοινωνικὸν συναλλάγμα»· τὰ ἔργα ταῦτα ἔτυχον λαμπρᾶς ὑποδοχῆς· ἀλλ' ὁ Αἰμύλιος, δι' οὗ προσέβαλε πᾶσαν ἀποκάλυψιν καὶ ἐδίδασκε τὸν καθαρὸν θεῖον, ἐξήγειρε τὴν τραχύτητα τοῦ ἰσχυροῦ Décreté, καὶ τὸ σύγγραμμα κατεσχέθη ἐν Παρισίοις καὶ κατεκράθη ἐν Γενεύῃ. Παράδοξος δ' ἔστιν ἡ θεωρία αὐτοῦ περὶ κοινωνικοῦ συναλλάγματος· ἀναπτύσσει ἰδέας πρωτοτύπους καὶ ἀνυποστάτους, διότι ἀντιμύχονται πρὸς τὴν φύσιν αὐτὴν τοῦ ἀνθρώπου· παραδέχεται ὅτι ὁ ἄνθρωπος φύσει προωρίζεται εἰς τὴν ἀπομόνωσιν καὶ τὸν ἀποχωρισμὸν ἀπὸ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ· συναινέσας δὲ νὰ σχηματίσῃ κοινωνίαν, ἀπεφάσισε ν' ἀποστερηθῇ μέρους τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ· ἐπομένως ἡ πολιτεία δικαιοῦται νὰ κολάζῃ τοὺς ἀδικούντας ἐκ τοῦ δικαιώματος τῆς ἰδίας ὑπάρξεως· τὴν θεωρίαν ταύτην ὑπεστήριξαν ὁ Βολταίρος, ὁ Λάκιος, ὁ Κάντιος καὶ ἕτεροι· εἶναι ὅμως θεωρία σαθρά καὶ ὅλως ἀβάσιμος· διότι ὁ ἄνθρωπος, ἀπ' ἐναντίας, φύσει ἐπιδιώκει τὴν μετὰ τῶν ὁμοίων συμβίωσιν, ἐξ ἧς ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ αὐτοῦ προαγωγή· ἀνάγκη δὲ νὰ ᾖ ἢ θηρίον ἢ θεὸς ὅπως δυνήθῃ νὰ ζῇ μεμονωμένος.

Ὁ Ρουσσὸς, οὐδέποτε εὐχριστούμενος, ἀπῆλθεν εἰς Newchâtel· ἐκεῖ ἔζη λίαν ἰδιοτρόπως πλέκων γαϊτάνια καὶ περιβαλλόμενος Ἀρμενικὴν περιβολὴν συνέταξεν ὁμῶς σημαντικὴν πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Παρισίων ἀπολογίαν περὶ τοῦ Αἰμυλίου καὶ τὰς σοφωτάτας «ἀπὸ τοῦ ὄρου· ἐπιστολάς» πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Γενεύης.

Φιλοξενούμενος ὑπὸ πλουσίων φίλων ἀλληλοδιαδόχως, κατέλειπεν αὐτοῦ· ὡς συνομνύοντας κατ' αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀντιπάλων· τέλος τῷ 1770 ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους, ἔνθα ὑπῆρξεν ἀντικείμενον τῆς γενικῆς προσοχῆς. Ἐκυριεύετο τότε ὑπὸ μελαγχολικῆς τινος μονομανίας καὶ πανταχοῦ ἐβλεπεν ἐνθεοῦ συνομνύοντας κατὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ· τῷ 1778 κατέφυγεν εἰς Emmenthal καὶ ἐκεῖ ἀπεβίωσε· ὅτι ἐδηλητηριάσθη, ἔτι καὶ 66 ἐτῶν· λέγουσι τινες ὅτι ἐδηλητηριάσθη, ἔτεροι ὅτι τυτοκτόνησε διὰ πιστολίου· βεβαιώτερον ὅμως εἶναι ὅτι ἀπεβίωσεν ἐκ θανάτου φυσικοῦ.

Ὁ Ρουσσὸς ἀπέκτησε δόξαν ἴσῃν σχεδὸν τῇ Βολταίρῳ, διὰ τὴν χάριν τοῦ ὕψους, τὸ ζῶηρόν τῆς ἀφ-ηγήσεως καὶ τὰς παραδόξους αὐτοῦ γνώμας. Ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ ἔργων ἐκπύχθη κατὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ πολιτισμοῦ, διότι ἐβλεπε τὴν ἀνθρωπότητα πάσχουσαν καὶ τὴν ἀρετὴν περιφρονουμένην, τὰς καταχρήσεις τοῦ κλήρου καὶ τὰ παθήματα τῆς ἐλευθερίας.

Ὁ Ρουσσὸς ἐπραγματεύθη τὰ διαφορὰ ἠθικὰ θέματα μετὰ σπανίας κριτικῆς δεινότητος καὶ θαυμαστῆς εὐγλωττίας· δυστυχῶς ὅμως ἐνιαχοῦ σταθερῶς πρὸς ἑαυτὸν ἀντιφάσκει.

Ἐν τούτοις αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ ἐγένοντο δεκταὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ, σπουδαίως ἐπενεργήσασαι ἐπὶ τῶν πνευμάτων. Ὁ Ρουσσὸς εἶναι ὁ ἀτρόμητος σκαπανεὺς τοῦ βαρβάρου καὶ ἀλόγου πλαιτοῦ συστήματος, ἐπιτυχὼν νὰ θέσῃ τὸ θεμέλιον τῆς πολυτίμου μεταβολῆς ἥτις τοσοῦτον ἀνυψοῖ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ὁ μέγας ἀνὴρ συνέγραψε καὶ «Λεξικὸν μουσικῆς» προσέει καὶ «Λεξικὸν βοτανικῆς»· τινὲς δὲ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ εἰσι ἀληθεῖς συγγραφαί.

Τῷ 1794, τὰ λείψανα αὐτοῦ μετεκομίσθησαν ἀπὸ τῆς νήσου τῶν Rouppliers μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ κατετέθησαν εἰς Πάνθεον· ἢ ἐν Παρισίοις ὁδὸς παρ' ἣ τελευταῖον ὤκησε, μετωνομάσθη διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ· ἡ Γενεύη ἀποθέσασα τὴν δυσαρέσκειαν κατὰ τοῦ φιλοσόφου ἔστησεν αὐτῷ ἀνδριάντα.

Ἐν Ἀθήναις, 1878.

Π. ΚΟΚΚΩΛΗΣ.

Η ΠΑΡΙΣΙΝΗ

(ὑπὸ Βύρωνος)

Συν. καὶ τέλος· ὄρα φυλ. ια.

Οἱ ἱεροὶ τῆς μονῆς κώδωνες, ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ μελαντεῖχους πύργου, γοερῶς περιχρῶν, ὁ δὲ ἥχος οὗτος βραδύς, μονότονος, ἐπωδύνως ἀντανεκλάται ἐπὶ τῶν καρδιῶν.

Ἀκούσατε! νεκρώσιμον ἄσμα ἐκπέμπεται· ὁ ψαλμὸς αὗτος ἄδεται τάχα ὑπὲρ τεθνηκότων, ἢ ὑπὲρ ψυχορραγούντων. Ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀνδρός, ἀποδημῶντος ἐντεῦθεν, δέσται νῦν ὁ ἐξόδιος ὕμνος, καὶ ὁ κώδων σημαίνει. Ὁ Οὐγος, προσεγγίζων ἤδη τὸν πρὸς θάνατον ὅρον τοῦ γονυπετῆς παρὰ πόδας εὐσεβοῦς ἐρέως· (καὶ χαλεπὸν νὰ τὸ εἴπῃ, ἀλλὰ χαλεπώτερον νὰ τὸ ἴδῃ τις!) ἐπὶ ψυχρᾶς πλακῆς ἔχει κεκλιμένα τὰ γόνατα... ἴστανται παρὰ τὰς ἀλύσεις τοῦ οἰφύλακος κύκλω. Ὁ δήμιος, ἔτοιμος περὶ τὴν οἰκτίστην ὑπηρεσίαν, ὅπως καταφέρῃ εὐστόχως τὴν καιρίαν πληγὴν, ἔχει γεγυμνωμένον τὸν βραχίονα, ἐνῶ παρατηρεῖ τὴν ἀκμὴν τοῦ πελέκειος, ὃν ἐλίγῃ πρὶν ἠκόνῃ.

4. Ἐν τῇ προηγουμένῃ φυλλάδι ἡμῶν εἰς τὸ περὶ Μαγνητισμοῦ ἄρθρον ἀντὶ τοῦ ὀνόματος Παναγιώτης Κοκκῶλης, κατὰ λάθος ἐτέθη Π. Κοκκῆλης. Σ. τ. Δ.

Τὸ πλῆθος ἐντούτοις συσσωρεύεται σιωπηλὸν εἰς τὸν στυγερόν τύπον, ὅπως θεοῦ τέκνον παρὰ πατρός ἀποκτεινόμενον.

Πόσον τερπνὴ καὶ θελξίθυμος εἶνε ἡ ὥρα αὕτη, ἡ προηγουμένη τῆς δύσεως! Ὡς δὲν θὰ ἔλεγες, ὅτι ὁ ἥλιος, διὰ τῶν λαμπροτάτων ἀκτίνων του, ἐπαυγάζει, μετὰ χλευαστικῆς ἀντιθέσεως, τὸ αἵματηρὸν τέλος τῆς ἡμέρας ταύτης; Διὰ πορφύρων λάμψεων, περιστρέφει ὁ φωστὴρ ἐκεῖνος τὴν κατάδικον τοῦ Οὐγοῦ κεφαλὴν, ὅστις ἐν ταπεινῷ καὶ εὐλαβεῖ σχήματι διαπιστεύει τὸ πανύστατον, εἰς τὸν ὑπουργὸν τοῦ οὐρανοῦ, τὰ ἀμαρτήματά του, καὶ ἀγίας μετανοίας ἐμφορούμενος, λαμβάνει ἀπάντων τὴν ἄρσιν. Ὁ ἥλιος φωτίζει τὴν ἀφωσιωμένην καὶ κατανεύουσιν ἐκείνην κεφαλὴν, ἐπαυγάζει τὴν κόμην ἐκείνην, ἥτις μελανόξανθος, κατέρχεται, ἐν κυμαιομένοις πλοκάμιοις, εἰς τὸν γυμνὸν λαιμὸν του· πλὴν ζωροτέρων λαμπρόνα ἐπιχέει εἰς τὸν πέλεκυν, ὅστις ἀστραπυβολεῖ παρ' αὐτὸν καὶ ἐκθαμβεῖ τοὺς ὀφθαλμούς του. Ὡς αἱ τελευταῖαι τῆς ζωῆς στιγμαὶ εἶνε πικραὶ καὶ πάνδημοι! Καὶ ἡ ὁμοτέρη καρδία ὑπὸ ἀγωνίας καὶ φρίκης καταλαμβάνεται! Πᾶς τις ἀπεχθάνεται τὸ ἐγκλημα, πᾶς τις ὁμολογεῖ δικαίαν τὴν ποινὴν, καὶ οὐχ ἥτιον ἐπὶ τοιαύτῃ θεᾷ ἀναφρίττει.

Αἱ δὲ νεκρώσιμοι εὐχαί, ἐπὶ τοῦ θρασέος ἐραστοῦ ἐπὶ τοῦ ἀπίστου τέκνου, ἐβρέθησαν ἥδη. Ὁ Οὐγὸς ἐξωμολογήθη, ἤγγικε δὲ ἡ ἐσχάτη του ὥρα. Ἦδη ἡ πεξεδύθη τὸν μανθῦν, καὶ τῶρα θὰ τὴν κείρωσι τὴν κόμην... ἄλλ' ἰδοὺ, κατέπεσεν ἥδη ὑπὸ τὴν ψαλίδι. Ὁ δούστης δὲν ἐπέπρωτο νὰ ταφῇ μετὰ τῶν ἱματίων ἐκείνων καὶ τοῦ ζωστήρος, τιμαλφούς τῆς Παρισίνης δώρου, καὶ ἐξήχθησαν ἀπ' αὐτοῦ παρὰ βαναύσου χεῖρες... θέλουν νὰ τὸν δέσουν κάλυμμα περὶ τοὺς ὀφθαλμούς... ἄλλ' ὄχι. Τοιαύτην ἀνδρῖαν δὲν ἀνέχεται ἡ υπερήφανος ἐκείνη ψυχὴ, καὶ τὸ ἀποσοβεῖ μακρὰν του. Πᾶν ἄλλο αἶσθημα, τέως περισταλὲν, ἄλλ' οὐχὶ καὶ δαμασθὲν, ἐνῶ ἡ χεὶρ τοῦ δημίου ἤθελε νὰ τὸν καλύψῃ τὰ ὄμματα, ἐξέσπασεν αἴφνης εἰς πικρὸν, περιφρονητικὸν μειδίσμα. Οὐδὲν ἀνέχεται κάλυμμα, ἀνοικτοῖς ὀφθαλμοῖς θὰ ἀτενίσῃ κατὰ πρόσωπον τὸν θάνατον! «Ὁχι ποτέ! ἡ ζωὴ, τὸ αἷμά μου εἶνε ἰδικά σου, σιδηρὸν κατὰφορτον, δεσμὸν ἔχω τὴν χεῖρα... ἄς μὲ ἐπιτραπῇ νὰ ἀποθάνω ἐλευθέρως ὀφθαλμοῖς. Κτύπα!» αὐταὶ ὑπῆρξαν αἱ τελευταῖαι του λέξεις, καὶ ἔπειτα ἐστήριξε τὸ μετωπὸν ἐπὶ τοῦ ἐπικόπου, ὁ δὲ σιληνὸς πέλεκυς κατεφέρθη, καὶ ἡ κεφαλὴ του ἐκυλίσθη χαμαί, ὁ δὲ αἱματόφυρτος καὶ σπαίρων κορμὸς ἔπεσεν ὡς ὄγκος μολύβδου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἡ δὲ αἱματηρὰ βροχὴ, ἡ ἀναπηδούσα ἀφθόνη ὀρνίσιν ἐκ τῶν φλεβῶν του, ἐπότισε τὴν κόνιν. Τὰ ὄμματα του, τὰ χεῖλη του διαβητικὸς τρόμος διέσεις, καὶ ἔπειτα διὰ παντὸς ἔμειναν ἀκίνητα.

Ταπεινῶς ἐτελεύτησεν, ἄνευ ματαίας ἐπιδείξεως θράσους ὡσεὶ ἄνθρωπος συνειδὼς τὰς ἀμαρτίας του. Κακλήμενα εἶχεν ἐν τῇ προσευχῇ τὰ γόνατα, δὲν ἀπελάτισσε τὰς θείας παραμυθίας, καὶ εὐηλόπιστησεν ἐν τῇ συγγνώμῃ τοῦ Αἰωνίου. Ὅταν ἐδέετο παρὰ πόδας τοῦ ἐρέως, ἤσθάνετο τὴν καρδίαν του ἀπολουομένην τῶν γηϊνῶν παθῶν. Τί ἔσχουν παρὰ τῇ ψυχῇ ἐκείνῃ ἡ τε Παρισίνη καὶ ὁ παρωργισμένος πατὴρ κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην; Οὐκέτι λόγοι ἀγανακτήσεως καὶ ἐκδικήσεως, οὐκέτι λογισμοὶ, μὴ πρὸς οὐρανὸν ἀπευθυνόμενοι, οὐκέτι ῥῆμα ἤχοῦν ἄλλο τι ἢ προσευχάς. Αἱ ὀλίγαι λέξεις, αἱ ἐξεληθεύσαι τῶν χειλέων του ὅταν προὔτεινε τὴν κεφαλὴν εἰς τὸν πέλεκυν, καὶ ἀπηγγέλλετο τὸν ὁματιόδεσμον, ὑπῆρξε μόνον ὁ ἀσπασμὸς, ὃν ἀφῆκε, θνήσκων, εἰς τοὺς μάρτυρας τῆς βασάνου του.

Ἀναυδοὶ οἱ περιεστώτες, ὡς τὰ χεῖλη, τὰ ὁποῖα τότε συνέκλειον ὁ θάνατος δὲν ἐτόλμων νὰ ἀναπνεύσουν· ἄλλ' ὅταν ἡ κοπὴς κατεβιάσθη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνης, καὶ σὺν τῇ ζωῇ, ἀπέσπασε τὸν ἔρωτα, ῥίγος τι, δίκην ηλεκτρικῆς φλογός, διέβρευσεν εἰς πᾶν στήθος καὶ κατέπνιξε στεναγμὸν, ὅστις ἐπιπόνως καταστέλλόμενος ἐκ θαθέων ἐξεπορεύετο. Οὐδεὶς ἄλλος ἤχος ἠκούσθη, ἐνῶ τὸ ὀλέθριον στόμα τοῦ πέλεκως συνέρραξεν ἐπὶ τοῦ ἐπικόπου, ἐκτὸς ἐνὸς καὶ μόνου... Τίς ἀφῆκε τὴν φρικαλέαν κραυγὴν, τὴν δονήσαν τὸν ἄερα; Κραυγὴ δέους καὶ μανίας εἶναι αὕτη, κραυγὴ, ὁμοία πρὸς τὴν μητρὸς, ἥς ἡρπάγη αἰφνιδίως τὸ τέκνον. Ἡ ὄγρια ἐκείνη φωνὴ ἐπαίρεται πρὸς οὐρανὸν, ὡσεὶ ψυχῆς, κολαζομένης εἰς τὰ τοῦ Ἄδου βασανιστήρια. Ἡ φοβερά κραυγὴ προῆλθεν ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ ἀνακτόρου, τὰ δὲ βλέμματα πάντων ἐστράφησαν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Εἰς μάτην! οὐδὲν ἐπεφάνη, καὶ ἐπεκράτησεν αὖθις σιγὴ. Ἐκ γυναικείου στόματος ἀνεβόη ἡ ὠρυγὴ ἐκείνη, καὶ δξυτέραν οὐδέποτε ἔρρηξεν ἡ ἀπόγνωσις. Τὰ ὦτα, τὰ ἀκούσαντα αὐτὴν, ἐπευχθήσαν εἰς τὴν δυστυχὴ νὰ ἦνε καὶ τελευταία τῆς.

Ὑπὸ τὴν γῆν ὁ Οὐγὸς κεῖται. Ἐκ τῆς ἀποφράδος ἐκείνης ἡμέρας ἡ Παρισίνη οὐδέποτε πλέον ἐπεφάνη εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἢ εἰς τοὺς κήπους, καὶ, ὡσεὶ τὸ ἀπευκατὸν ὄνομα μηδέποτε εἶχεν ὑπαρξέει, δὲν ἐτόλμα νὰ τὸ συναρθρώσῃ ἀνθρωπίνῃ φωνῇ, καθὼς τὰς λέξεις ἐκείνας, ἃς ὁ φόβος ἢ ἡ εὐσχημοσύνη εὐλαβοῦνται νὰ ἐκστομίσουν. Νὰ ἀναφέρῃ περὶ τοῦ τέκνου, ἢ περὶ τῆς συζύγου, οὐδέποτε πλεον ἠκούσε τις τὸν Ἄζον οὐδεμίαν πλὴν διέσωσε τὴν μνήμην των, οὐδ' ἐτάφησαν εἰς καθιερωμένην γῆν... τοῦλάχιστον ὁ προαποθανών. Ὡς ἡ ἐντὸς τοῦ τάφου νεκρικὴ κόνις, ἡ τύχη τῆς Παρισίνης ἀγνωστος, μυστηριώδης ἀπέμεινεν. Εὐεκέσθη εἰς μοναστήριον, κατέτρεψε τοὺς μῆνας καὶ τὰ ἔτη ἐν προσευχαῖς, ἐν μετανοίᾳ, ἐν ἐλέγχοις, ἐν νηστεαῖς, ἐν ἀγρυπνίαις, ὅπως ἐπιτελεῖ ἐπιμόχθως τῆς συγγνώμης

τοῦ οὐρανοῦ; ἢ πρὸς δυσώπησιν τοῦ αἱμομίκτου ἔρωτος τῆς ἐφρονέθη ὑπὸ φαρμάκου ἢ ἐγχειριδίου; ἢ ἀθυμψάσας πρὸς τὰς ὀδύνας ὀλιγοχρονιωτέρων βασάνων, ὁ αὐτὸς κτύπος ὁ διατεμὼν τὴν ζωὴν τοῦ ἀγαπητοῦ της, διέτεμε καὶ τὴν ἰδικὴν της, καὶ εὐδόκησεν ὁ Θεὸς, ὁ Θεὸς ὁ πολοικτίρμων, ὥστε ὁ ἀκαριαῖος τῆς καρδίας της σπαραγμὸς νὰ φέρῃ πέρας εἰς τὰ δεινὰ της; Οὐδεὶς τὸ ἔμαθε, καὶ οὐδεὶς θέλει τὸ μάθει. Ἄλλ' ὅπως κεν ἔχη αἱ ἡμέραι τῆς ἡρχισαν ἐν ὀδύνῃ, καὶ ἐν ὀδύνῃ ἀπέληξαν.

Ἐτέραν γυναῖκα ὁ Ἄζος συνεζεύχθη ἑτέρα τέκνα πυδάνοντο περὶ αὐτὴν. Ἀλλ' οὐδὲν εὐεῖδες τοσοῦτον καὶ ἀνδρεῖον ὡς ἐκεῖνο, ὅπερ κατετήκετο θραδέως ἐν τῷ τάφῳ... Ἡ δὲ καὶ ἦσαν τοιαῦτα, ὁ Ἄζος παρ' οὐδὲν ἐτίθετο τὴν ἀξίαν των. Ψυχρὸν βλέμμα, πεπνιγμένον στεναγμὸν, ἔστρεψε πρὸς αὐτὰ, καὶ πλέον οὐδέποτε θνητοῦ ὀφθαλμὸς εἶδε τὰς παρειάς του ῥινομένους παρ' ἐνὸς δακρύου, ἢ τὸ μέτωπόν του παρ' ἐνὸς μειδίσματος ἐξομαλίζόμενον. Τὸ δὲ γυῖον ἐκεῖνο μέτωπον ἔφερε τὰς ρυτίδας τῆς συννοίας, τὰς ρυτίδας ἐγκεκολλημένους ὑπὸ τοῦ ἐμπύρου στίγματος τοῦ ἄλγους, βαθεῖας οὐλᾶς κατεσπαργμένης καρδίας, σημεῖα τῆς διαπάλης, ἥς αὐτὴ ἦτο ἔρμαιον. Ὅπως ἀναισθητῶν εἰς τὴν χαρὰν, ὡς καὶ εἰς τὴν λύπην, δὲν διήγε πλέον ἢ νύκτας ἀϋπνοῦς ἢ ἡμέρας ἀνικράς; Ἡ καρδία του ἦτο νεκρά πρὸς τὸν ψόγον καὶ πρὸς τὸν ἔπαινον, καὶ ἀπέφευγεν ἐμφοβὸς ἐκυτὴν, ἢ ἐπειράτο νὰ καταπαλαίσῃ τὴν λύπην, ἐνῶ ἐκυριεύετο ὑπὸ ἐνδομύχων σάλων, τότε ἀκριβῶς ὅτε ἡεμασιότερα ἐφρίνετο. Ὁ χειμὼν σκληρύνει μόνον τὴν ἐπιπολὴν τοῦ ποταμοῦ. ἄλλ' αἰζίων διαρρέει ὑπὸ τὸν ἐπίπαγον καὶ γογγύζει τὸ κύμα. Τοιοῦτοτρόπως ὑπὸ τὸ παγεῖον ἡ καρδία του ἦτο ἀπύστως ἐρμικιον τῶν λογισμῶν ἐκείνων, οὓς ἡ φύσις βαθύτατα ἐγχαράττει, καθότι τοὺς ἐκφέρομεν σινάμα μετὰ τῶν δακρύων μας. Ἄν τὸ νᾶμα, τὸ ἐκ τοῦ στήθους διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκβλύζον, ἀναχαιτίζομεν εἰς τὸν ῥοῦν του, ἢ ἀπόκρυφον φλέψιν δὲν στερεύει. Τὸ ρεῖθρον ἐκεῖνο, ἀποκρούσθην, ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἐν ἀρχῇ πηγὴν του, καὶ αὐτοῦ κρυσταλλοειδέστερον λιμνάζει, καὶ ἐντὸς ἀοράτου, βαθέος δοχείου, τόσῳ μᾶλλον ἄφθονον, ὅσον ἤκιστα φαίνεται. Καταπεποννημένος ὑπὸ ἀρτιγεννήτου ἀκουσίου στοργῆς πρὸς τοὺς ὁποίους ἐθανάτωσε καὶ ἀνίκανος νὰ πληρώσῃ τὸ κατατρυχὸν αὐτὸν ἐκεῖνο κενὸν, ὀρφανὸς ὡς καὶ τῆς ἐλπίδος, τοῦ νὰ τοὺς ἐπαυεῖ ἐν οὐρανῷ, ὅπου οἱ δίκαιοι συναντῶσιν ἀλλήλους, εἰ καὶ ἡ ἰδέα τὸν παρηγόρει ἐσθίτε, ὅτι δικαία ὑπῆρξεν ἡ τιμωρία των, καὶ ὅτι αὐτοὶ οὗτοι ἐγένοντο οἱ πρόξενοι τῶν δεινῶν των. Ὁ Ἄζος ἔλεσινά καὶ παντέρμα γηραιὸν διήνησεν. Ὅταν τὸ δένδρον παραβλάθῃ, πτερυγιστὴν ὄγκον καὶ τὸ ἐκκαθαίρει, ἐπαίρει, ἀνακλίνει μετὰ νέου σπρίγους καὶ ἀναθάλλει· ἄλλ' ἀνίσως τὸ μένος τοῦ κεραυνοῦ ἀποφυλλίσῃ καὶ κα-

τακύνῃ τοὺς κλώνας του, δὲν ἀναδίδει πλέον φύλλον, τὸ δὲ προσβληθὲν στέλεχος ἀποξηραίνεται.

(μετάφρασις Δ. Σ. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ).

ΙΑΚΩΒΟΣ ΟΥΑΤΤ ΚΑΙ Η ΑΤΜΟΜΗΧΑΝΗ.

Ὁ Ἰάκωβος Οὐάττ ὑπῆρξεν ὁ μέγας Βελτίαι-της τῆς ἀτμομηχανῆς· ἀληθῶς ὅμως, ὡς πρὸς ὅτι εἶνε ἀξιοθαύμαστον ἐν τῇ κατασκευῇ αὐτῆς ἢ ἐν τῇ χρήσει της, ὤφειλεν οὗτος ν' ἀναγράφηται μᾶλλον ὡς ὁ Βύρετης αὐτῆς. Χάρης εἰς τὰς ἐφευρέσεις του ἢ μὲν ἐνέργεια αὐτῆς ἐκانونίσθη οὕτως ὥστε νὰ καταστῇ μέσον ἐπιτήδειον πρὸς κατεργασίαν τῆς κομψωτέρας λειτουργίας, ἢ δὲ δυνάμεις της προσέλαβε τοιοῦτον μέγεθος ὥστε νὰ καταφρονῇ τοῦ θάρους καὶ τῆς στερεότητος. Διὰ τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ἐπινοημάτων ἡ ἀτμομηχανὴ κατέστη πρᾶγμα ἐκπληκτικὸν διὰ τὰς τοὐθέρους καὶ τὴν εὐκαμψίαν αὐτῆς, διὰ τὴν τερασίαν ἰσχύϊν ἣν δύναται νὰ ἐπιτείνῃ, καὶ τὴν εὐκολίαν, τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν εὐστροφίαν μεθ' ὧν ἡ ἰσχύς αὐτῆς δύναται νὰ μεταβάλλεται, διανέμεται καὶ ἐφαρμόζεται. Ἡ προσοκίς ἐλέφαντος, ἥτις δύναται νὰ ἄρῃ ἀπὸ τῆς γῆς βελόνην ἢ ν' ἀνασπᾷ δρῦν, εἶνε ὡς μηδὲν ἐνώπιόν της. Ἡ ἀτμομηχανὴ ἐγγλύφει σφαγίδας—συντρίβει ὄγκους σκληροῦ μετάλλου ἐμπροσθέν της—ἀφάλει, χωρὶς νὰ τὸ διασπᾷ, νῆμα λεπτὸν ὡς τὸ τῆς ἀράχνης καὶ μετεωρίζει πλεῖστα πολεμικὰ ὡς πομφόλυγας—κοσμεῖ ποικίλμασι λεπτοῦράς καὶ χαλκεύει ἀγκύρας—κόπτει χάλυβας εἰς ταινίας καὶ ἐξορμᾷ φορτωμένα πλοῖα ἐναντίον τῆς μανίας τῶν ἀνέμων καὶ κυμάτων.

Χωρὶς δὲ νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐπὶ τῶν σμικρῶν καὶ στενῶν ἀπόψεων τῆς χρησιμότητός της, ἀρκούμεθα ἀναφέροντες ὅτι αὕτη ἐπηύξησεν ἐπ' ἄπειρον τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρωπίνων εὐχερειῶν καὶ ἀπολαύσεων, καὶ κατέστησεν εὐθηνὴς καὶ προσιτὸν καὶ ἄπασαν τὴν οἰκουμένην τὸ ὕλικόν τοῦ πλοῦτος καὶ τῆς εὐδαιμονίας· ὥπλισεν, ἐν ὀλίγοις, τὰς ἀσθενεῖς χεῖρας τοῦ ἀνθρώπου διὰ δυνάμει, εἰς ἣν οὐδὲν ὄριον δύναται νὰ ταχθῇ· συνεπλήρωσε τὸ κράτος τῆς διανοίας ἐπὶ τῶν μᾶλλον ἀνυποτάκτων ποιότητων τῆς ὕλης, καὶ ἔβαλε τὴν ἀσφαλὴ κρηπίδα ὅλων ἐκείνων τῶν ἐτοιμῶν θαυμάτων τῆς μηχανικῆς δυνάμει, ἃτινα μέλλει νὰ βοηθήσῃ καὶ ἀνταμειψῇ τοὺς κόπους τῶν ἀκολουθῶν γενεῶν. Ὅλα δὲ ταῦτα δὲν δρῶνται ἢ εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου! Καὶ τῶντι οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων ἐχαρίσατο ποτε δῶρον παραπλήσιον εἰς τὸ γένος του. Αἱ εὐλογίαι δὲ εἶναι μόνον καθολικαὶ, ἀλλὰ καὶ ἀπέραντοι· οἱ δὲ μυθολογούμενοι εὐρεταὶ τοῦ ἀρότρου καὶ τοῦ ἱστοῦ, οἵτινες ἐθεοποιήθησαν ὑπὸ τῆς ἡμαρτημένης εὐγνωμοσύνης τῶν ἀγροίκων συγχρόνων των παρέσχον ἥσαν σπουδαία εὐεργετήμα-